

נסיונות יצוא צבר

מתוך דברים בפגישת נוטעים במדרשת רופין ב-25 בינואר 1988
הבלה"ד סילויה גלפס-רייך

אין לדעת מה יהיו אפשרויות הייצוא שלנו. הוחלט שבשנה הקרובה תרוכז האריזה לייצוא בכתיאריזה מסודרים, ולא תורשה אריזה פרטית "מתחת לעץ". המגדלים יצטרפו להתחייב להספקת פרי סדירה. כיום אנו מייצאים רק זן אחד, "עופר", וכבר יש שטח נטוע גדול למדי מזן זה. יש להשוות את "עופר" עם זנים הגדלים בארצות אחרות, בעיקר סיציליה.

לדברי גרי מארגון מגדלי פירות וד"ר אבי-מטעי הצבר בסיציליה, מרוכזים בעיקר בשלושה אזורים שבהם חלקות נועם גר שביקרו שם, מרוכזים גדולים ומסודרים. בין השאר ביקרו קטנות רבות, אך יש גם מטעים גדולים ומסודרים. ללא השקיה, ומורכב כמטע צבר של 500 ד', הנטוע בקרקע חולית, ללא השקיה, ומורכב משלושה זנים עיקריים, הנמצאים ברוב המטעים בסיציליה: זן אדום (Rossa), זן לבן (Bianca) וזן צהוב (Gialla). זן אחרון זה הוא הפרה ביותר, הפרי האדום הוא בעל קליפה דקה וטעים, והלבן אף טעים יותר, אבל מכיל הרבה זרעים. נוטעים ברווחים של 5-6 מ' בין השורות, וביתר צפיפות של 40 ס"מ. נוטעים "עלה" הנחתך בחלקו ב"ק"ן אחד, ברווחים של 40 ס"מ. נוטעים "עלה" הנחתך בחלקו התחתון, באביב, כשהפצע נגלד: עלה כזה על-ההרוב כבר נושא שני "עלים", וכך מרוויחים זמן התפתחות של השתל. כמטע זה נהוג לדחות את הפריחה, משום שמעוניינים בפריחה ובפרי מאוחרים, משיגים זאת באמצעות הסרת הפריחה הראשונה במקלות. פריחה זו חלה באפריל — תחילת מאי, וכך מגיעים לפריחה שנייה ביוני, ובאוקטובר. יש המסירים גם את גל הפריחה השני, ואז מקבלים גל שלישי, שהפריחה בו אמנם יותר דלילה, אך ההבשלה אחידה.

את הפרי ממיינים לשלושה גדלים. אורזים בארגוני פלסטיק, בשכבה אחת. אין מנקים מהקוצים. את כל שלושת הזנים אורזים בתיבה אחת, כדי לגוון את המראה. הפרי מיוצא ברובו לאיטליה. באיזור נוסף (סנטה מרגריטה), תופס הצבר את המקום העיקרי בין המטעים (12,000 — 15,000 ד'). רוב הפרי מיוצא לאיטליה, וכ-5% — לצרפת. באיזור זה המטעים מטופלים יפה, נשמרים המעברים בין השורות, ונעשה גם כעין דילול: על כל עלה בוגר משאירים רק 2-3 עלים. את העלים הפחות יפים מסירים, ומשאירים רק את העלים הגדולים והבריאים. מסירים את הפרחים המתייבשים בקצות הפרי, אורזים אותם בשקיות ושולחים לשוק. מפריחה זו חולטים תה, שלפי דברי המקומיים הוא בעל תכונות רפואיות שונות.

בדרך-כלל מגדלים צבר כבעל, אך יש גם מטעים המושקים בהמטרה או במתוים. הנטיעה על-ההרוב בגבעות ברום כ-500 מ' מעל פני הים, באיזור שחון וללא גשמים בקיץ. בדרך-כלל אין מדשנים את המטעים.

שלושת הזנים שהוזכרו לעיל כבר הובאו ארצה לניסוי.

צריכת הפירות באירופה גוברת, וכייצואם נודעת חשיבות רבה לסוגים מגוונים של פירות ולהספקתם הסדירה. גם הנוטע שלנו מתאמץ לגוון את מיני הפרי המיועדים לייצוא. בתקווה להשיג מחירים גבוהים מהמקובל. לאחרונה נערכים ניסויים בייצוא צבר.

הצבר נמנה עם משפחת הקקטוסיים, ומוצאו ממרכז אמריקה. הוא עמיד בתנאי מדבר, שרשיו שטחיים והוא מסוגל לנצל אפילו משקעים קלים. איבר הצמח הקררי בפינו "עלה" — הוא למעשה הגבעול, ו"הקוצים" הם העלים. הצמח מסוגל לאגור מים, ולכן הוא עמיד ביובש; ההפסד במים פוחת גם הודות לכך שהפיוניות נפתחות רק בלילה. לצבר גם עמידות מסוימת למלח. הוא עמיד בטמפרטורות מתונות ונפגע רק כשטמפרטורה יורדת ל-5 מ"צ.

ד"ר אבינועם גר מאוניברסיטת באר-שבע, שמסר פרטים אלו על הצבר, פירט את תכנית המחקר שעומדת מחלקתו לערוך בפרי זה. * בדיקת זנים מדרום-אפריקה ומאמריקה. לשם כך ייוחדו שתי חלקות ניסוי בגודל 15 זנים כל אחת — בצפון הארץ ובדרומה.

כן ייוחדו חלקות קטנות באזורים שונים, כשבכל חלקה 5 זנים זהים, לבדיקת מידת התאמתם לאזורים.

* הארכת מועדי הבשלת הפרי — באמצעות הכוונת הפריחה. * ניסויים לקבלת פרי פרתגוקרפי — באמצעות טיפולים הורמונליים, לאחר עיקור כימי של הפרחים.

* משטרי השקיה — והשפעתם על גודל הפרי ועל עובי קליפתו. דו"ח קצר על נסיונות יצוא מסרו טלי מ"אגרקס" ואבי מלמד ממועצת הפירות. בתכנון היה לייצא ב-1987 — 100 טונה צבר; אך מסיבות שונות, כגון גל חום שגרם הבשלה מהירה של פרי קטן ובלתי מתאים לייצוא, מחירים גבוהים שהושגו בארץ לעומת מחירי הייצוא ועודדו מכירה בשוק המקומי, ועוד — הסתכם הייצוא, בסופו של דבר, ב-16 טונות בלבד, כמחיר כולל של 1,610 דולר הטונה פו"ב. הייצוא נעשה לאנגליה (5 טונות), לצרפת (4 טונות), והשאר לגרמניה, ולארצות בנלוקס וסקנדינביה.

למעשה פרי הצבר כמעט אינו מוכר באירופה, ולכן גם נערכו לו מבחני טעימה (בעיקר באנגליה). אך מכיון שלאחר הטעימה לא התקבל כחנניות ברציפות פרי למכירה — לא היה אפשר להעלות מסקנות על תגובת הקהל. עד כה לא הורגשה התלהבות הקונים לפרי זה, וחשוב להתמקד בטיב הפרי, במראהו ובאריזתו.

דבר אחד ברור: אין לשלוח פרי עם קוצים: עליו להיות נקי מהם לחלוטין. כן ברור, שפרי צבעוני מושך את העין יותר מפרי ללא צבע. הייצוא שלנו תחיל באמצע יולי ונמשך עד ספטמבר. הפרי הנשלח מסיציליה לאיטליה ובעיקר לצרפת — מגיע לארצות אלו בסוף אוגוסט — תחילת ספטמבר.